

دانشگاه تهران

دانشکده داروسازی

پایان نامه

برای دریافت درجه دکتری از دانشگاه تهران

موضوع :

بررسی انگلهای روده‌ای در شهرستان دشتستان

از استان بوشهر

ب راهنمایی :

استادارجمند جناب آقای دکتر مصطفی رضائیان

نگارش :

فضل اله رضائی

سال تحصیلی

۶۵ - ۱۳۶۴

۱۰۲۰۴

تقدیم ہے :

کلیہ برادران و خواہرانم

۱۰۲۰۷

تقدیم بسہ :

ہمسرو دخترم ناہید

تقدیم به :

استاد ارجمند جناب آقای دکتر مصطفی

رضائیان و هیئت محترم قضات

از آقای میثاقیان ، آقای باقری و خانم فرنیان
خانم جوان و کلیه افرادی که در تهیه این
پایان نامه موثر بوده اند تشکر و سپاسگزاری
مینمایم .

به نام خدا

فهرست مندرجات

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
	فصل اول:
۱	پیشگفتار
۴	هدف
	فصل دوم :
۵	مشخصات جغرافیائی استان بوشهر
۶	ارتفاعات
۸	جلگه ها و کوهپایه ها و پوشش گیاهی کوهپایه های اطراف
۹	آبها و رودخانه های استان بوشهر
۱۲	کشاورزی و دامپروری
۱۳	آب و هوای استان
۱۴	وضع تغذیه و بهداشت عمومی
۱۷	وضعیت آب آشامیدنی شهرستان دشتستان
	فصل سوم :
۱۹	کلیات انگل شناسی پزشکی
۲۱	انگله ها و پراکنندگی آنها در طبیعت
۲۴	چگونگی سرایت بیماریهای انگلی
۲۷	تقسیم بندی انگله ها
۲۸	ساختمان تک یا خته ها
۲۹	طبقه بندی تک یا خته ها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۳۰	تک یا خته‌های روده‌ای
	خصوصیات تک یا خته‌های دستگاه گوارش
۳۲	۱- آنتا مباحیستولیتیکا
۳۴	۲- آنتا ماکلی
۳۵	۳- آنتا مباحا رتمنی
۳۶	۴- آنتا مباحوتجلی
۳۶	۵- آنتا دولیماکس نانا
۳۶	۶- دی آنتا مباحفرا ژیلیس
۳۸	تاژکداران دستگاه گوارش
۳۹	۱- ژیار دیا لامبلیا
۴۰	۲- کیلوما سٹیکس مسنیلی
۴۱	۳- تریکوموناس هومنیس
۴۱	مژده داران دستگاه گوارش
۴۲	بالانتیدیوم کلی
	فصل چهارم :
۴۵	قسمت اول : انتشار جهانی تک یا خته‌های روده‌ای
۵۲	قسمت دوم : پراکنندگی تک یا خته‌های روده‌ای در ایران
	فصل پنجم :
۵۶	کرمها (تعریف، تقسیم بندی)
۵۷	انتشار جهانی کرمهای روده‌ای

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۶۲	خلاصه‌ای از گزارشات آلوده‌گیهای کرمی در ایران فصل ششم :
۶۸	روشهای تشخیص آزمایشگاهی انگل‌های روده‌ای
۶۸	۱- روش مستقیم
۷۰	۲- روش رنگ آمیزی دانسم
۷۲	۳- روش کشت
۷۴	۴- روش تغلیظ
۷۴	تکنیک فرمال اتسر
۷۷	خصوصیات تکنیک فرمال اتسر فصل هفتم :
۷۹	روش کار فصل هشتم :
۸۳	نتایج فصل نهم :
۹۰	بحث
۱۰۱	خلاصه
۱۰۵	جدول
۱۱۲	منابع فارسی
۱۱۵	منابع خارجی

فصل اول :

پیشگفتار:

پراکندگی و شیوع بیماریهای انگلی در جهان و بخصوص کشورها ی
 در حال توسعه امروزه یکی از مهمترین مسایل بهداشتی را به خود
 اختصاص داده است بخصوص با افزایش جمعیت و توسعه کشا و رزی حل
 این مهم را مشکل ترو با اهمیت تر می سازد کشور ما نیز طبیعتاً
 از این مسئله جدا نیست . ناآگاهی اکثر مردم از بهداشت و سطح پائین
 معیشت ، آلوده بودن محیط زیست همه به اشاعه آلودگی کمک
 می کنند . در کشور ایران با آب و هوای متنوع و با توجه به نوع کار
 و زندگی مردم و بهداشت در روستاها و شهرها و استفاده از کودهای
 انسانی و حیوانی در کشا و رزی و نگهداری و پرورش دام و وضع غیبر
 بهداشتی آب آشامیدنی باعث شده است که مردم در اکثر مناطق به
 حداقل یک و یا چند نوع انگل روده ای آلوده باشند .
 انگل ها دسته بزرگی از ارگانسیم های زنده هستند که هر یک به

نحوی وبه شکلی ، وارد بدن انسان میشوند که برخی بیماریزاهستند
 و برخی هم بیماریزائی ندارند و حداقل ضرری که میتوانند بیاورند
 میزبان خود وارد آورند استفاده از مواد غذایی آماده ای که بجای
 اینکه به بدن میزبان برسد مورد استفاده این انگل ها قرار میگیرد
 و این مسئله در مناطقی که خود از فقر و سوء تغذیه رنج می برند ،
 بشکلی دیگر اهمیت پیدا می کنند و برستی ورنجوری و در نتیجه
 استعداد به ابتلا سایر بیماریها در می گشاید .

علاوه بر انگل های روده ای ، که محیط روده را مورد حمله قرار
 میدهند . بعضی از آنها می توانند دستگاه گردش خون ، گوارش ^{ست} -پو
 را موردتهاجم قرار داده آنگاه لطمات جبران ناپذیری به میزبان
 وارد آورند .

میزان وفور آلودگی انگلی در نقاط مختلف کشورمان ، اهمیت
 پیشگیری و همراه آن درمان را برای دست اندرکاران مسایل بهداشتی
 مملکت روشن می سازد ، هرچند که ریشه کن کردن صد درصد آلودگی
 مشکل و محتاج یک سری تغییرات واقدماتی است که مبارزه با آنها

آسان نیست از جمله جلوگیری از تکثیر جمعیت در مناطق ، فقر —
اقتصادی ، تغییر در آب و هوا ، کشاورزی ، اما با بالا بردن سطح
آموزش بهداشت فردی و اجتماعی ، شناسایی و درمان افراد آلوده ،
بالا بردن بهداشت محیط زیست نقش بسزائی در کنترل آلودگی خواهد
داشت .

بطور مثال منطقه ، مورد مطالعه در این پایان نامه (یعنی
شهرستان برازجان) با جمعیتی بیش از یکصد هزار نفر فاقد حتی
یک حمام بهداشتی در سطح شهر است . سیستم فاضلاب بهداشتی ندارد
در برخی نقاط کنار شهر بعزت عدم استفاده از آب لوله کشی از آب
چاه خانگی استفاده میشود . کوچه های خاکی که اغلب اوقات
مردم به علت بی اطلاعی ، فضولات خانگی خود را در آن رها کرده و مام
مگسها و سایر حشرات موذی رامهیا می کنند . امید است که در آیند
شاهد اقدامات اساسی در امر بالا بردن سطح بهداشت در این منطقه
محروم باشیم .

هــد ف :

در شهرستان دشتستان (برازجان) تاکنون هیچ گونه مطالعه‌ای
از نظر بررسی میزان آلودگی به تک یاخته های روده‌ای صورت نگرفته
در مورد کرم های در این شهرستان مطالعه‌ای نشده است ولی در نواحی
برازجان در سال ۱۹۷۲ توسط قدیریان و همکاران مطالعاتی انجام
گرفته است

لذا هدف اصلی این پژوهش و نگارش آن ارائه شمائی واقعی از میزبان
و گسترش آلودگی روده‌ای در منطقه است همچنین شناخت انواع مختلف
این آلودگی ها با مطالعه موارد مثبت و نکاتی است که به راههای
انتقال مربوط میشود .

فصل دوم:

مشخصات جغرافیائی استان بوشهر:

موقعیت و وسعت استان بوشهر: این استان با مساحتی در حدود

۲۷۶۵۳ کیلومتر مربع بین ۲۷ درجه و ۱۴ دقیقه تا ۳۰ درجه و ۱۶ دقیقه

عرض شمالی و ۵۰ درجه و ۶ دقیقه تا ۵۲ درجه و ۵۸ دقیقه طول شرقی

از نصف النهار گرینویچ قرار دارد .

این استان از شمال به استان خوزستان و قسمتی از استان کهگیلویه

و بویراحمد از جنوب به خلیج فارس و قسمتی از استان هرمزگان ، از

مشرق به استان فارس و از مغرب نیز به خلیج فارس محدود است

جمعیت استان بوشهر و تراکم آن در شهرها و روستاها : بر اساس سر

شماری آبان ماه ۱۳۵۵ جمعیت این استان ۳۴۳ ۹۴۴ نفر بوده که

از این عده ۳۳۰۴۹۸ نفر دارای محل سکونت ثابت و ۱۳۴۴۶ نفر بقیه

جمعیت متحرک بوده اند که ۶۰ هزار نفر آنها در برازجان سکونت

دارند (آبان ۱۳۵۵) تراکم جمعیت در این استان ۱۲/۴۳ نفر در هر

کیلومتر مربع و از کل جمعیت ثابت ۳۵٪ شهرنشین و ۶۵٪ روستا نشین بوده‌اند ، از ۳۳۰۴۹۸ نفر جمعیت ثابت این استان ۱۶۸۱۷۹ نفر مرد و ۱۶۲۳۱۹ نفر زن بوده‌اند .

از کل جمعیت عشایری ۶۷۳۰ نفر مرد و ۶۷۱۶ نفر زن بوده‌اند .
بر اساس تقسیمات کشوری استان بوشهر شامل ۷ شهرستان و ۱۱۰ شهر ۱۶ بخش و ۲۲ دهستان میباشد و مرکز آن شهر بوشهر میباشد .

ارتفاعات :

- ۱- رشته کوههای موازی با کناره های پست و باریک خلیج فارس را از نواحی داخلی ایران جدای سازد . این مناطق پست و باریک در اطراف شهرستان بوشهر وسعت بیشتری پیدا میکند . و توده ای گچی و آهکی - کناره نیز هر اندازه از ساحل دور شوند ، با ارتفاع بیشتری به تدریج به گروه کوههای فارس و بختیاری منتهی میشوند .
- ۲- ارتفاعاتی که از کرانه ساحلی دور هستند و در شمال غربی شهرستان بوشهر واقعند ، بتدریج در جنوب شرقی این شهرستان به دریا نزدیک میشوند و در بعضی نقاط نیز تا داخل دریا پیش میروند